

EUROPA SECURA 2015

Bezpečnostní analýza Mali

**Matěj Macháček
Kateřina Mlčúchová
Filip Pospíšil**

Brno 2015
Gymnázium Brno-Řečkovice
Terezy Novákové 2, 621 00
Kvinta A

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Historie.....	4
3. Popis a analýza jednotlivých stran.....	5
3.1 Tuaregové.....	5
3.1.1 MNLA.....	5
3.1.2 CMA.....	5
3.2 Malijské ozbrojené složky.....	5
3.3 AQIM.....	6
3.4 Al Murabitoun.....	6
3.5 Mírové síly OSN.....	6
3.5.1 EU TM Mali.....	6
3.5.2 Francouzská armáda.....	7
4. Popis a analýza současné situace.....	8
5. Možnosti dalšího vývoje situace.....	9
6. Doporučení pro EU jak se postavit k současné situaci.....	10
7. Doporučení EU o zapojení Francie.....	11
8. Důsledky nestability regionu pro Subshaharskou Afriku.....	11
Zdroje:	12
Poznámky k textu:.....	13

1. Úvod

Mali je ukázkový příklad špatného post-koloniálního vymezení hranic země. Francie, která ovládla Mali, při vymezování hranic nebrala v úvahu etnické, náboženské, ani geopolitické rozdíly v oblasti. Hranice jsou vedeny jednak skrz rozsáhlé pouště, které obývají Tuaregové, ale i savanu ležící na jihu státu, kterou obývají různá černošská etnika. Stát leží na zlomu mezi africkou a islámskou civilizací, proto na základě knihy *Střet civilizací* Sumuela P. Huntingtona lze tuto oblast označit jako rizikovou pro vznik konfliktů.

Tuaregové měli problém „*smířit s tím, že by se měli stát menšinou ve státech ovládaných většinou černých obyvatel, které donedávna znali jen jako otroky,*“ (1).

Do všeobecného povědomí se problém dostal v roce 2013, kdy byl vyhlášen samostatný tuarežský stát Azawad. Problém se stal ještě významnějším, když se do bojů zapojili islamisté. Mali patří mezi nejchudší státy světa. Většina lidí se zde živí zemědělstvím, nebo pastevectvím. Jižní část země je obecně rozvinutější, zatímco oblasti na severu obývané Tuaregy jsou mnohem zaostalejší. To je taktéž způsobeno nechotou vlády investovat do těchto oblastí a tím ještě umocňují již tak velké napětí v Mali a podporuje pašeráctví v oblasti.

Pašeráctví představuje velký problém. Země totiž leží na jedné z tří hlavních pašeráckých tras vedoucích přes Afriku. Z činnosti nutné k přežití, se postupem času stal výhodný byznys ovládaný místními gangy a islamisty. Přes Mali proudí do Evropy většina jihoamerického kokainu.

Zdroj obrázku: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5e/Un-mali.png>

2. Historie

Počátek špatného vztahu mezi Tuaregy a černošskými etniky můžeme pozorovat již začátkem 17. st. n. l. V tomto období zaniklo Malijské království a nestabilní situace využili Tuaregové, kteří začali na území Mali podnikat nájezdy a zajaté obyvatele prodávali do otroctví. Postupem času se tato činnost stala hlavní součástí Tuaregské ekonomiky. Obchod s otroky byl zastaven až roku 1830, kdy oblast ovládli Francouzi.

Za počátek nestability se dá považovat vznik samostatného státu Mali (1960). Odpor Tuaregů vůči státní moci přerostl v boje o autonomii již roku 1962, avšak rebelie byla záhy krvavě potlačena a následovaly těžké represe. V roce 1990 započalo další povstání, to bylo ukončeno až roku 1995 podepsáním mírové smlouvy.[1]

Všechny body smlouvy byly splněny, až na ekonomický rozvoj, a tak na jaře v roce 2006 vypukla další vlna povstání. S pomocí Alžírka byla v červnu 2006 uzavřena Alžírská dohoda.[2] Po roce, ve kterém nedošlo k žádnému zlepšení situace, zajali v srpnu 2007 mladí Tuaregové několik příslušníků vojenské kolony, což způsobilo odpor místního obyvatelstva. Po dalším útoku souhlasili povstalci s příměřím, za podmínek, že vláda uvolní přibližně 1,5 milionů euro na rozvoj a podporu severu Mali a stáhne vojenskou sílu z okolí Kidalu.[3] Prezident Touré přesunul veškerou vojenskou sílu na sever a jmenoval tuarežské důstojníky do čela armády. Ke konci roku utekli povstalci ze země a situace se začala uklidňovat. Probíhala postupná jednání o míru, kterých se ale neúčastnil Ag Bahanga. Ten ještě v prosinci téhož roku nečekaně napadl základnu v městě Nampala. Nakonec utekl do Libye, kde na podzim roku 2009 přistoupil k mírovému řešení situace v zemi. Vláda prohlásila, že dojde k rychlému naplnění závazků, popsanych v Alžírské dohodě.

Vlivem přetrvávající špatné ekonomické situace, vzrůstem množství ozbrojených skupin operujících na severu země a nárůstem vlivu AQIM, se opět dostali na povrch separatistické myšlenky Tuaregů. V březnu 2012 byla Malijská vláda sesazena vojenským pučem, čehož využila organizace MNLA a bez jakéhokoliv boje obsadila město Timbuktu a následně vyhlásila samostatný stát Azawad, na severu Mali. K tomuto kroku využila pomoci dvou radikálních islamistických skupin, a to Ansar Dine a AQIM. Přestože islamisté spolupracovali s Tuaregy na vytvoření Awazadu, posléze se ukázaly zásadní rozdíly mezi názory na uspořádání území. Tyto teroristická skupina prosazující právo šaríja nakonec MNLA vytlačili a definitivně se chopili vlády. Začali ze severu postupovat do jižní části Mali směrem k hlavnímu městu Bamaku, kde jim armáda nebyla schopna odporovat. V září 2012 byla vláda s nově dosazeným prezidentem nucena požádat OSN o vojenskou pomoc. Na základě rezoluce Rady bezpečnosti byla zahájena v lednu 2013 rychlá mise s názvem „Several“, která měla zabránit dalšímu postupu islamistů ze severu.[4] Ke konci roku se stav začal uklidňovat a 18. 6. 2013 byla podepsána prozatímní mírová smlouva. [5]

3. Popis a analýza jednotlivých stran

3.1 Tuaregové

Tuaregové jsou kočovný berberský národ obývajících africký Sahel a nejvíce se jich nachází právě v Mali. Bohatě zastoupení mají také v Nigeru a Alžírsku. Rasově Tuaregové nejsou "čistí" černoši, protože mají evropské i černošské rysy i když jsou tmavší pleti. Tuaregové sice vyznávají Islám, ale propojili ho se svým původním animistickým náboženstvím, a proto se jeho výklad podstatně liší od ostatních muslimských národů. Ženy jsou ve společnosti rovnoprávné s muži. Od Arabů se liší také kulturou a jazykem, který se nazývá Tamašek. Tuarežská společnost se historicky dělí na jednotlivé kmény, takzvané Kely. Z obyvatel Mali tvoří Tuaregové asi 8%, ale obývají rozsáhlé území zvané Azawad, což jsou kraje Gao, Kidal a Tombouctou, které tvoří kolem 60% rozlohy Mali. Mezi jednotlivými kmény panuje neustálá rivalita a snaha o získání moci, proto je těžké se na Tuaregy dívat jako na homogenní skupinu. Jednotliví kmény často sledují spíše osobní zájmy, než že by jim záleželo na společnosti.

3.1.1 MNLA (National Movement for the Liberation of Azawad) - Tato organizace vznikla v roce 2012 jako důsledek ekonomického zanedbání tuarežských regionů, rostoucího vlivu AQIM a celkové zhoršení bezpečnostní situace v regionu.

Hlavní cíle MNLA byly osamostatnit území Azawad. V současné situaci se spokojí i s dostatečnou autonomií. Hnutí je složeno ze studentů a Tuaregů působících v Libyi. Disponují vojenskou technikou dovezenou převážně z Libye, kde působili jako Kadháfiovi žoldáci v roce 2011. Včetně těžkých kulometů, několika obrněných vozidel, proti-letadlových kanónů a raket SAM (surface-to-air missile). (2)

3.1.2 CMA (Coordination of Azawad Movement) - Tato organizace reprezentuje a spojuje pět tuarežských separátních skupin včetně MNLA. Slouží hlavně k zprostředkování diplomatických styků mezi Tuaregy a Malijskou vládou.

3.2 Malijské ozbrojené složky

Malijská republika má 6 ozbrojených složek a to armádu, letectvo, četnictvo, republikánskou gardu, národní gardu a národní policii. Ozbrojené složky jsou obecně vzato v Mali špatně placené, špatně vyzbrojené a vycvičené. Slouží v nich, jak Tuaregové, tak ostatní černošská etnika z jihu. V armádě slouží okolo 7 000 vojáků a v ostatních složkách dalších asi 4 800 lidí. Armáda disponuje zastaralými tanky a obrněnými vozidly sovětské výroby. Letectvo disponuje letouny MiG-21, které jsou z větší části nebojeschopné a pouze deseti vrtulníky, z nichž minimálně 2 byly nenávratně zničeny při střetech na severu země.(3)

3.3 AQIM

Teroristická organizace al-Kaida pro islámský Maghreb vznikla v roce 2007, přejmenováním z GSPC (Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat) a přesunutím pole působnosti ze severu Alžírsko na jih, na Malijsko-Alžírské hranice.(4) Organizace se řadí mezi takzvané hybridní. AQIM využívá organizovaného zločinu (pašování, ilegální migrace do Evropy a únosy) k ekonomickým ziskům. Avšak poslední dobou změnila svoji strategii a začala útočit v oblasti centrálního Mali.

Islamisté jsou nejčastěji vyzbrojeni pěchotními zbraněmi, ale disponují i raketových kompletů země-vzduch Strela-2 a Stinger. K útokům se využívají pick-upy s těžkými kulomety KPVT, bezzákluzovými kanóny a proti-letadlovými kanóny ZSU-23 . Celková síla AQIM se odhaduje na 600-800 osob.

Po útocích v Madridu a v Londýně v roce 2007 byla jejich síť v Evropě rozprášena, a proto se začali orientovat na útoky a únosy v operační oblasti AQIM. Tato změna byla výhodnější jak z hlediska ideologického, tak z hlediska finančních příjmů.(4)

3.4 Al Murabitoun

Al Murabitoun je další islámská teroristická skupina působící v daném regionu. V poslední době stojí za několika útoky. Jmenovitě třeba útok na kavárnu v hlavním městě Bamako. (5) Jejich počty se odhadují do 200 osob.

3.5 Mírové síly OSN

Na základě rezoluce 2100 (2013) byli do Mali posláni v rámci mise MINUSMA mírové jednotky peacekeepers Spojených národů. Tyto jednotky mají stabilizovat a zajistit bezpečnost klíčových populačních center a zabránit případnému návratu ozbrojených skupin do těchto oblastí. Rezolucí 2164 (2014) byly povinnosti Modrých baretů rozšířeny ze stabilizace a zajištění míru v regionu na podporu dialogu a smíření mezi Tuaregy a Malijskou vládou, pomoci obnovit Malijskou suverenitu a přeorganizování bezpečnostního sektor. (6)

Mandát ani zdroje mírových sil neumožňují bojové operace vůči islámským teroristům. Těhle se mise účastní některé evropské státy, USA, některé africké státy, ale i třeba Čína, Bangladéš nebo Dominikánská republika. V současné době je v Mali nasazenou přes 11 000 lidí, z toho většinu tvoří vojáci a policisté. Od začátku mise zatím zemřelo 46 členů MINUSMA.

3.5.1 EU TM Mali - Výcviková mise Evropské unie zajišťuje trénink Malijských bezpečnostních složek. Tahle mise je odpovědí na výzvy rezolucí OSN o misi MINUSMA. EU TM se účastní také Armáda České republiky, která má převážně za úkol chránit velitelství mise v Bamaku. AČR má v Mali čtyři české instruktory z Chrudimského výsadkářského praporu, kteří slouží ve výcvikovém centru nedaleko hlavního města Bamaka.

3.5.2 Francouzská armáda - Dříve zde Francouzská armáda působila v rámci své vlastní operace SERVAL, která byla zaměřená na bojové operace s cílem vytlačit ozbrojence na sever země, ale nadále působí už jen v rámci mise MINUSMA. V Mali dnes také operují Francouzské speciální jednotky.

4. Popis a analýza současné situace

Po intervenci francouzských ozbrojených sil mise Serval v roce 2013 a po podepsání prozatímní mírové smlouvy s MNLA (18.6 2013) vládne na většině území státu relativní klid zbraní. Většina ozbrojenců se stáhla na sever do hornatých oblastí provincií Kidal a Gao.

Aktuálně probíhají závěrečná kola jednání mezi Malijskou vládou a CMA ohledně uzavření míru. Mír měl platit již 15. dubna 2015, avšak tuarežská strana odmítá smlouvu o příměří přijmout. Z tohoto důvodu zvýšila OSN tlak na CMA, přičemž ve hře jsou dokonce i sankce vůči této organizaci, pokud na mírová jednání nepřistoupí. (7) Mírová smlouva je také ohrožena nárůstem ozbrojených útoků jak ze strany rebelů, tak ze strany provládních milicí.

Islámské skupiny po tom co byly zatlačeny na sever země změnily strategii. Už se nesnaží ovládnout určité území, ale z důvodu nižšího počtu mužů ve zbraní i horšího materiálního zajištění přešli na takzvanou asymetrickou válku. Tato strategie byla účinně využita již ve Vietnamu a Afghánistánu. Islamisté začali napadat zásobovací kolony jednotek OSN a další organizací. Kolem cest rozmisťují miny a IED (improvizovaný nástražný systém). Taktéž začali útočit na základny jednotek OSN za pomoci těžkých zbraní a sebevražedných útoků. Zároveň se však snaží získat obyvatelstvo na svoji stranu. Rozdávají jídlo a zajišťují za pomoci pašování přísun nejrůznějšího potřebného zboží.

Jednotky OSN nejsou v současné situaci schopny účinně bojovat s islámskými radikály a působí spíše jen jako pasivní pozorovatelé. V rámci mise MINUSMA probíhá několik humanitárních projektů zaměřených na dodávky humanitární pomoci a podporu rozvoje infrastruktury na severu země.

5. Možnosti dalšího vývoje situace

Možností vývoje situace je několik, ale všechny se odvíjí od toho, zda podepíšíou Tuaregové mírovou smlouvu, či nikoli.

Nejlepší scénář předpokládá, že se země stabilizuje a islamisté budou zlikvidováni, nebo vyhnáni ze země. Tato situace však může nastat jen za předpokladu, že se dojedná mírová smlouva s Tuaregy, po které bude následovat bohatá ekonomická podpora. V případě že se životní úroveň po tomto zásahulepší, bude mnohem snazší zlikvidovat islamisty, protože ztratí velkou část podpory obyvatelstva. Zároveň jednotky OSN a Mali nebudou vázány hrozbou útoku ze strany Tuaregu a budou se moci plně věnovat boji s islamisty.

Druhou možností je, že mír uzavřen nebude a severní oblasti se propadnou do chaotických bojů jednotlivých frakcí o moc a území. Kvůli nestabilní a nebezpečné situace nebudou jednotky OSN schopny účinně rozdělovat humanitární pomoc a to povede k velkým vlnám uprchlíků. Ti budou utíkat před válkou do okolních států a do Evropy. Na severu zavládne anarchie a toho využijí vůdci jednotlivých bojůvek a stanou se warlordy. To povede k prohloubení humanitární krize, a nárůstu pašeráctví. Mírové síly MINUSMA budou pod čím dál větším tlakem, a buď se za pomoci síly pokusí obnovit mír, nebo se pod vlivem narůstajících ztrát na životech stáhnou z Mali.

Poslední možnost nastane, pokud Tuaregové odmítnou podepsat mírovou smlouvu a vydrží nápor malijské armády a provládních milicí, který by nejspíše následoval. Za předpokladu že by OSN nezasahovalo do dění by mohlo následovat opětovné vyhlášení samostatného státu Azawád. Pakliže by se tak stalo, můžou následovat dva naprosto odlišné scénáře vývoje. První scénář počítá s tím, že Tuaregové dokážou buďto sami, nebo s pomocí OSN vyhnat islamisty z oblastí Azawádu. V takovém případě by se mohla situace stabilizovat. Druhou možností je že po odtržení se k moci buďto násilnou cestou, nebo i svobodnými volbami dostanou islamisté. V takovém případě bude mnohem těší tyto radikály odstranit, protože získají větší kontrolu na územím a obyvateli.

6. Doporučení pro EU jak se postavit k současné situaci

Současná situace v Mali je poměrně složitá a její případná eskalace může negativně ovlivnit EU. Ať už přílivem uprchlíků, nebo ohrožením ekonomických zájmů členských států v oblasti. Pohybují se zde rozdílné frakce s velmi odlišnými zájmy, napříč tomu jde aspoň obecně říci, jak by se EU mělo zachovat.

První a zároveň stěžejní krok pro zajištění stability v oblasti je uzavření míru mezi malijskou vládou a Tuaregy. Bohužel Tuaregové nejsou příliš ochotní tuto smlouvu podepsat, a proto by se měla EU s pomocí OSN pokusit jejich postoj změnit. Toho lze dosáhnout metodou cukru a biče. Na jednu stranu by EU a OSN měla pohrozit Tuaregům, ale i malijské vládě, že v případě nepodepsání smlouvy a dalšího eskalace násilí budou následovat sankce. Tyto sankce by mohly mít podobu zbrojního embarga, případně zastavení zahraniční pomoci. Na druhou stranu by OSN a EU mohla výměnou za uzavření a dodržování míru nabídnout větší zahraniční pomoc a vybudování infrastruktury na severu země. Tímto krokem by se také zvýšila důvěra Tuaregů k centrální vládě a vedla by k potlačení vlivu islamistů.

Pakliže by byla smlouva podepsána, pozornost by se měla obrátit směrem k likvidaci islamistů a vybudování schopné malijské armády. Silná armáda složená z Tuaregů, ale i dalších etnik pod kontrolou OSN by zajistila, že se v budoucnu nebudou opakovat násilné pokusy o odtržení Azawádu a tím by se zabránilo další občanské válce. Prvořadým úkolem armády bude zničení a vytlačení islamistů za hranice země. Tento úkol je avšak velmi náročný jak z hlediska materiálního zajištění, tak z hlediska výcviku a velení.

Dnešní výcvik malijské armády probíhá v relativně bezpečných oblastech na severu pod vedením instruktorů OSN. Mezi instruktory a žáky je často velká kulturní bariéra, a jelikož se instruktoři nepodílí na bojových operacích, tak nemůžou své žáky vést a mentorovat v opravdovém boji. To společně s krátkou dobou výcviku a špatnou výbavou zapříčiňuje nepříliš dobré výsledky v bojovém nasazení.

Proto navrhuje, aby za peníze OSN a EU byla do země vyslána soukromá bezpečnostní agentura pocházející z Afriky [6], která by se starala o výcvik malijské armády. Tato agentura by se také podílela přímo na bojových akcích proti islamistům, kde by působili jako velitelé, případně by zajišťovali průzkum. Výhodou bezpečnostních agentur je že nejsou vázány tak striktním mandátem, ale zároveň se chovají velmi profesionálně. Jako příklad nasazení PMC (private military company) můžeme uvést ofenzívu nigerijské armády, která pod vedením agentury STTEP účinně vytlačuje bojovníky Boko Haram zpět z dobitých území, nebo využití agentury Executive Outcomes při boji o Freetown v Sierra Leone v roce 1995. Důležité je také nakoupit odpovídající vybavení vhodné pro boj v horách. Mělo by se jednat o vrtulníky MI-24 schopné vysadit a následně krýt pozemní jednotky a vrtulové útočné letouny, které nejsou příliš drahé a jsou ideální pro poskytování palebné podpory. Také by bylo vhodné zajistit nějaký druh bezpilotních letadel, které by umožnili lepší kontrolu hranic a tím omezili pašování.

7. Doporučení EU o zapojení Francie

Mali je z hlediska nerostného bohatství poměrně lukrativní oblastí [7], a tak nepřekvapí, že Francie zde hájí své ekonomické zájmy. Její intervence však lze považovat i za jistou formu neokolonizace, přestože francouzská vojska vstoupila na území Mali na žádost místní vlády i OSN.

Pokud jde o postoj EU k této situaci, není dosud běžné, aby Brusel omezoval zahraniční aktivity jednotlivých členských zemí. Evropské integrace EU dosud nepostoupila tak daleko, aby to bylo možné a obecně akceptovatelné. Pokud by si EU postavila proti Francii, vyvolala by tím odpor jednoho ze svých nejlivnějších členů. To by mohlo taky znamenat začátek konce Evropské unie.

Postoj Francie je do jisté míry pochopitelný neboť je jednou z největších ekonomik v EU a musí chránit svoje ekonomické zájmy i mimo Evropu, především v Africe kde jsou ohroženy společenskou a politickou nestabilitou. Navíc, kdyby Francie opustila svoje ekonomické pozice v Africe, nahradil by je okamžitě někdo jiný např. Čína, a tím by si EU ekonomicky pohoršila jako celek.

Z výše uvedených důvodů doporučujeme EU zaujmout k angažmá Francie v Mali neutrální stanovisko a zachování dosavadního status quo. EU by nemělo zasahovat do francouzských ekonomických zájmů, ale jen dohlížet a kontrolovat, aby francouzské korporace nezneužívali a nevykořisťovali Malijce.

8. Důsledky nestability regionu pro Subsaharskou Afriku

Možných důsledků nestability bychom mohli najít hodně. Jedním z důsledků jsou uprchlíci. Podle agentury UNHCR je v dnešní době je přes 147,000 uprchlíků z Mali, kteří nejčastěji utíkají do Nigeru, Alžírsku, Burkina Fasa a Mauritánie.(8) V případě dalšího nárůstu násilí můžou tato čísla ještě vzrůst a způsobit velký humanitární problémy v okolních zemích. Uprchlíci také utíkají do Evropy, kde tvoří pátou nejpočetnější skupinu běženců.

Podle dostupných informací nemá malijská armáda, ani OSN pod kontrolou severní hornaté oblasti země a ty tak slouží jako bezpečné útočiště pro islamisty, kteří zde mají bezpečnou základnu a mohou odtud podnikat útoky a případně vyrážet i do okolních států.

Také nesmíme opomenout pašování, které se díky žalostným podmínkám místních obyvatel a nárůstem počtu gangů a extrémistů v oblasti ještě vzrostlo a stalo se více lukrativní.

Zdroje:

- (1) Zídek, Petr. Mali. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-277-5. Str. 61
- (2) MALI : TUAREGOVÉ BOJUJÍ ZA NEZÁVISLOST. *TUAREGOVÉ*. [online]. 23.1.2012 [cit. 2015-04-25]. Dostupné <http://www.tuaregove.cz/clanky/aktualni-informace/mali--tuaregove-bojuji-za-nezavislost.html>
- (3) Mali Military. defenceWeb. [online]. 8.8.2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.defenceweb.co.za/index.php?option=com_content&view=article&id=31482:mali-military&catid=119:african-militaries&Itemid=255
- (4) JANKŮ, Matřtin, Hybridizace al-Ká'idy v severní Africe a její implikace pro Evropu, *Vojenské rozhledy*, 2010, roč. 19 (51), č. 4, s. x–x, ISSN 1210-329
- (5) AQIM ATTACKS CENTRAL MALI. *The Line of Steel*. [online]. 1.10.2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://thelineofsteel.weebly.com/the-line-of-steel/aqim-attacks-central-mali>
- (6) MINUSMA Mandate. *MINUSMA*. [online]. 25.4.2013 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/mandate.shtml>
- (7) Mediators set May 15 deadline to sign Mali peace deal. *REUTERS*. [online]. 19.4.2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2015/04/19/mali-talks-idUSL5N0XG0I120150419>
- (8) 2015 UNHCR country operations profile – Mali. *UNHCR*. [online]. 20.4.2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/pages/49e484e66.html>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Mali#Administrativn.C3.AD_d.C4.9Blen.C3.AD

<http://www.tuaregove.cz/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tuaregov%C3%A9>

http://en.wikipedia.org/wiki/Tuareg_people#Genetics

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Berbe%C5%99i>

<http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/mala-valka-s-moznymi-velkymi-dopady?highlight=WyJ0dWFyZWdvdlx1MDBIOSJd>

<http://observers.france24.com/content/20120622-exclusive-photos-northern-mali-tuareg-rebel-leader-shows-military-arsenal-mnla-ansar-dine-gao-weapons>

<http://observers.france24.com/content/20140523-images-kidal-mali-rebel-bastion>

<http://www.tuaregove.cz/clanky/aktualni-informace/mali--tuaregove-bojuji-za-nezavislost.html>

http://www.defenceweb.co.za/index.php?option=com_content&view=article&id=31482:mali-military&catid=119:african-militaries&Itemid=255

<http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/hybridizace-al-ka-idy-v-severni-africe-a-jeji-implikace-pro-evropu?highlight=WyJtYWxpI0=>

<http://thelineofsteel.weebly.com/the-line-of-steel/aqim-attacks-central-mali>

<http://www.reuters.com/article/2015/04/19/mali-talks-idUSL5N0XG0I120150419>

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/index.shtml>

<http://www.unhcr.org/pages/49e484e66.html>

<http://www.tuaregove.cz/clanky/historie/povstani-tuaregu-mali.html>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mali#D.C4.9Bjiny>

Poznámky k textu:

[1] Mírová smlouva zaručovala zlepšení ekonomického rozvoje na území Tuaregů, začlenění do vlády, samosprávu a rovnoprávné postavení.

[2] Alžírská dohoda byla o dalším rozvoji ekonomiky severní oblasti Mali.

[3] V té době se na scénu se dostaly také další povstalecké skupiny, z nichž se některé to dělali pouze pro ekonomické potřeby (únosy a výkupné za zajatce).

[4] Účastnila se jí Francie a i některé africké státy.

[5] Džihádisté se buď stáhly na sever země, nebo se schovali mezi obyvatelstvo.

[6] Jako ideální kandidát se jeví agentura STTEP, která je složena z bývalých členů speciálních jednotek Jihoafrické republiky. Tato agentura je velmi profesionální a disponuje dostatečnými prostředky na to, aby mohla cvičit malijskou armádu. Momentálně cvičí nigerijskou armádu pro boj s Boko Haram.

[7] Nachází se zde velké zásoby ropy, které se zatím netěží, ale pozemky jsou už rozprodány velkým ropným společnostem. Také se zde vyskytují kovy alkalických zemí a spekuluje se o ložiscích uranu, která jsou z části potvrzená. Mali je taktéž třetím největším vývozcem zlata v Africe a mají potenciál na zvětšení své těžby.